

NA ČRNO, PO NAČRTU

Spet smo priča aferi. Odstopil je prostorski minister, ki je domnevno nezakonito posegel v prostor. Afera je spet na področju, glede katerega nadzorne institucije že dalj časa opozarjajo na nepravilnosti, napačne poteze in škodljive prakse. Problem ignorira tako izvršilna kot zakonodajna oblast, dokler ne preraste v afero. Ukrepanje pristojnih se »poganja« na škandale, vmes pa pada zaupanje v javni sektor in ugled institucij.

Pri črnih gradnjah in odnosu do urejanja prostora lahko govorimo o sistemskem in sistematičnem zanemarjanju ter razraščanju problema. V zvezi s prostorom je na delu toliko zasebnih interesov, da so, tudi po ugotovitvah upravnih enot, ti postopki izrazito korupcijsko izpostavljeni.

V lanskem letu je v zvezi s tem komisija izdala več priporočil in ugotovitev, svetovala je tudi bolj premišljeno sprejemanje in spreminjanje zakonodaje s področja okolja ter prostora. Tako pa prihaja do

nepremišljenih rešitev, in potem imamo primer, ko je sprejeta tudi takšna uredba o nezahtevnih objektih, ki je bila v slabem mesecu dni spremenjena že trikrat. Kje je tu pravna predvidljivost?

Dodatno je problematično delovanje gradbene inšpekcije. Najbolj kritičen je podatek, da je bilo že lani na mizah inšpektorjev več kot 4000 izvršljivih postopkov glede črnih gradenj, torej objektov, ki bi jih bilo možno takoj porušiti, pa inšpekcija za to nima sredstev. Hkrati pa je bilo ugotovljeno, da so realna tveganja pri vodenju inšpekcijskih oziroma izvršilnih postopkov (neenakopravna obravnavanja prijav, različnost ukrepov v enakih primerih, opustitev spremljanja rokov izvršljivosti odločb oziroma sklepov, nevedba izvršilnega postopka kljub poteku roka in podobno). Glede na navedbe, ki jih je pridobila komisija med postopkom, se nekateri investitorji odločajo za gradnje brez ustreznih dovoljenj, računajoč, da se bodo postopki za rušenje »zavlekli«

do naslednje množične legalizacije (t. i. amnestije). Smiselno in nujno bi bilo, kot so to storili na primer v Nemčiji, sprejeti strateško – dolgoročno ureditev, da legalizacija črne gradnje pač ni možna. To bi odvrčalo črnograditelje, ki delajo po načrtu pričakovane legalizacije. Priporočila komisije so naletela na gluha ušesa.

Ne bomo poudarjali, kaj vse bi sistemsko na tem področju lahko postorili že pred časom – na to je opozarjal tudi Varuh človekovih pravic – pa bi bili problemi danes manjši. Enako velja za druga področja: stečajnike, neplačevanje prispevkov zaposlenim, financiranje političnih strank ... Raje poudarimo – nadzorne institucije so tudi sistem zgodnjega opozarjanja. Dobro je upoštevati alarmni zvonec, ko zazvoni. Običajno ne gre za vajo. Pogrešamo reševanje problemov, preden prerastejo v afero.

Rok Praprotnik

Tim Železnik, OŠ Gabrovka–Dole
»Med črnim in belim«

KAZALO

- 📖 Tema meseca – Korupcijska tveganja in problematika urejanja prostora str. 2
- 📖 Ugotovitve KPK v zadevi mariborski radarji str. 5
- 📖 Slovenija ponovno ocenjevana glede napredka pri izvajanju priporočil GRECO na področju transparentnosti financiranja političnih strank str. 5
- 📖 Predstavnica KPK izvoljena za članico Biroja GRECO str. 5
- 📖 Posvet o vplivu korupcije na slovensko gospodarstvo str. 5
- 📖 Republika Slovenija ocenjevana glede izvajanja Konvencije ZN proti korupciji (UNCAC) str. 6
- 📖 KPK na posvetu o transparentnosti delovanja fundacij str. 6
- 📖 Nekdanji župan Detroita obsojen zaradi korupcije str. 6
- 📖 Napovednik str. 6
- 📖 Komisija v številkah str. 7
- 📖 Koledar obveznosti str. 7

PRIJAVI SE NA NOVICE

na našem e-naslovu:
<https://www.kpk-rs.si/sl/prijava-na-novice-in-KPK-Vestnik>

Demokracija lahko deluje le, če imajo ljudje zaupanje v tiste, ki jim vladata; to zaupanje pa se razblini takoj, ko se funkcionarji in njihovi nameščenci zapletejo v dejanja, ki zbujejo sume kršitev ter korupcije.

United States v. Miss. Valley Generating Co., 1961

KORUPCIJSKA TVEGANJA IN PROBLEMATIKA UREJANJA PROSTORA

V zadnjih tednih je v fokusu splošne in politične javnosti vprašanje črnih gradenj in s tem povezana problematika urejanja prostora (Uredba o razvrščanju objektov glede na zahtevnost gradnje) ter posledično problematika delovanja pristojnega inšpektorata. Komisija za preprečevanje korupcije je v preteklem letu temu področju namenila veliko pozornosti, pri čemer je opozorila na ključne sistemske pomanjkljivosti. Danes moramo ugotoviti, da opozorila in priporočila komisije sploh niso bila upoštevana oziroma ne v zadostni meri. Delo komisije kaže, da je problematika kompleksna in da je za nje-
no reševanje potreben celosten pristop.

Komisija je v lanskem letu sprejela mnenje glede neustreznosti spreminjanja zakonodaje s področja okolja in prostora v luči pomanjkanja transparentnosti in (ne)obvladovanja korupcijskih tveganj. V lanskem letu je bilo v postopku sprejemanja ali spreminjanja sedem zakonov s področja okolja in prostora. Niti eden med njimi ni bil v proceduri po rednem postopku:

- Zakon o kmetijskem zemljišču – skrajšani postopek (predlagatelj poslanci);
- Zakon o vodah – nujni postopek;
- Zakon o varstvu okolja – nujni postopek (predlagatelj vlada);
- Zakon o graditvi objektov – nujni postopek (predlagatelj vlada);
- Zakon o prostorskem načrtovanju – nujni postopek (predlagatelj vlada);
- Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o umeščanju prostorskih ureditev državnega pomena v prostor – skrajšani postopek (predlagatelj vlada).

Komisija skozi svoje postopke ugotavlja, da gre pri regulaciji okolja in prostora – tako na državni, še posebej pa na lokalni ravni – za korupcijsko izrazito izpostavljeno področje, na katerem deluje veliko zasebnih interesov in lobijev. Hkrati pa gre pri okolju in prostoru za problematiko, pri kateri je prisoten izrazit javni interes, saj gre za dolgoročno vprašanje, povezana s preskrbo s čisto pitno vodo, življenjskim prostorom, obdelovalno zemljo in podobnim. Dolžnost države je, da ta tveganja obvladuje in zavaruje javni interes. Z načinom in pristopom k spremembi omenjenih zakonov ta dolžnost po mnenju komisije ni izpolnjena, obenem pa tako ravnanje – med drugim – tudi ni v duhu Zakona o integriteti in preprečevanju korupcije, ki od vseh državnih organov in nosilcev javnih funkcij zahteva zavzemanje za krepitev transparentnosti, vladavine prava ter odpravljanje tveganj za nasprotje interesov in korupcijo.

Komisija sicer pozdravlja vse utemeljene spremembe zakonodaje v smeri odprave administrativnih ovir in uvajanja krajših rokov, ki državljanom omogočajo cenejše in hitrejšo uveljavljanje njihovih pravic ter interesov. Še posebej zato, ker administrativne ovire in predolgo čakanje na uveljavljanje pravic lahko vzpostavlja pogoje za najrazličnejše oblike korupcijskih tveganj in njihovo izvršitev. Vendar pa je urejanje okolja in prostora po ugotovitvah komisije obremenjeno s številnimi parcialnimi in zasebnimi interesi, na drugi strani pa gre za vprašanje, ki je v izrazitem javnem oziroma nacionalnem interesu, saj gre za področje, ki je povezano s kakovostjo življenjskega prostora, razpoložljivostjo rodovitne zemlje, vodnih virov in ostalih osnovnih življenjskih dobrin prebivalstva Republike Slovenije. Zaradi tega je po mnenju komisije nujno, da se zakonodaja s področja okolja in prostora pripravlja skrbno, premišljeno in s kar najbolj širokim pogledom, ki omejuje

nevarnosti korupcijskih tveganj, nasprotja interesov in drugih nelegitimnih nejavnih zasebnih vplivov.

Področje okolja in prostora je med visoko korupcijsko tveganimi področji

Komisija pri svoji dejavnosti, obravnavi prijav in iz načrtov integritete ugotavlja, da je področje okolja in prostora izrazito izpostavljeno korupcijskim tveganjem, kar potrjujejo tudi nevladne organizacije, državni organi (ugotovitve upravnih enot Ministrstva za javno upravo in pravosodje, inšpekcijske službe, računsko sodišče, organi pregona) in samoupravne lokalne skupnosti (občine).

Komisija je na podlagi 58 pregledanih načrtov integritete upravnih enot in 82 načrtov integritete samoupravnih lokalnih skupnosti (občin) ugotovila, da so javni uslužbenci, ki neposredno opravljajo naloge oziroma izvajajo pristojnosti na področju okolja in prostora, to področje izpostavili kot izrazito tvegano za pojav korupcije in navedli precej dejavnikov, ki ta tveganja ohranjajo ali drugače – vzdržujejo »pri življenju«. Velik del dejavnikov tveganj izhaja iz normativne neurejenosti tega področja kot tudi iz neurejenosti procesov dela, prek katerih se vršijo postopki priprav in odločanja o okoljskih oziroma prostorskih zadevah.

Gradivo za pripravo načrtov integritete.

Podatki upravnih enot in analize njihovih načrtov integritete kažejo, da so na področju organizacijskih pogojev dela najpogosteje navedli predvsem naslednja tveganja: prenormiranost, slabo pripravljene, neusklajene, zastareli, neučinkoviti in neuporabni zakoni, podzakonski predpisi in drugi splošni akti, prehitro spreminjanje predpisov, aktov, posledično pomanjkanje prakse; neenake odločitve ob enakih dejanskih stanjih, nomotehnična šibkost predpisov ter pravne praznine na državni in lokalni ravni.

Gre za strateška tveganja, ki v praksi upravnih enot kot tudi drugih operativnih organov države in lokalne skupnosti preraščajo v odklonska ravnanja in posledice, ki jih ljudje, državljanke in državljani, občutijo kot grožnjo pravni varnosti, v konkretnih primerih pa jih doživljajo kot kršitve njihovih pravic in temeljnih svoboščin s konkretnimi posledicami. Splošen pregled letnih poročil pristojnih državnih organov kaže, da iz naslova organizacijskih pogojev izhaja večina vzrokov za odškodninske tožbe proti državi in druge spore zaradi nepravilnega delovanja javnega sektorja.

V zvezi z navedenim je komisija v lanskem letu poslancem Državnega zbora RS in Vladi RS predlagala, da v komunikaciji s strokovno ter širšo družbeno javnostjo izoblikujejo optimalne rešitve. Pri tem lahko, kot že navedeno, pri analizi stanja na

KORUPCIJSKA TVEGANJA IN PROBLEMATIKA UREJANJA PROSTORA

področju okolja in prostora uporabijo že identificirano problematiko s tega področja, ki se nanaša tako na organizacijske pogoje delovanja organov in institucij, vključenih v procese na tem področju, kot na njihove zaposlene ter procese, v katerih izvršujejo svoje naloge in pristojnosti. Priporočilo komisije ni bilo upoštevano. Nasprotno. Hitremu spreminjanju področne zakonodaje je sledila še nova sporna uredba, ki je v slabem mesecu dni doživela že tri spremembe, kar je zgovorno samo po sebi.

Tveganja na ravni občin

Komisija je tveganja zaznala tudi na ravni občin. Šlo je za očitke oziroma pripombe o ravnanjih odgovornih oseb lokalnih skupnosti pri spreminjanju oziroma sprejemanju popravkov prostorskih aktov, pri čemer naj bi prišlo do kršitev Zakona o prostorskem načrtovanju, saj odgovorne osebe s t. i. redakcijskimi in tehničnimi popravki vsebinsko posegajo v prostorske akte. Pristojno ministrstvo označuje takšna ravnanja, torej vsebinsko sprejemanje in spreminjanje prostorskih aktov z redakcijskimi oziroma tehničnimi popravki, kot nezakonita.

Prostorski akti so oblastni akti, s katerimi pristojni organi države in občin odločajo o načinu uživanja lastninske pravice na posameznih parcelah. Neposredna podlaga za takšno zakonsko ureditev je v določbi 67. člena Ustave RS, ki zakonodajalcu nalaga, da z zakonom določi način uživanja lastnine zaradi zagotavljanja njene socialne, gospodarske in ekološke funkcije. Zaradi navedenega je za lastnike in druge zainteresirane ključnega pomena, da zakon jasno ureja vsa materialna in procesna vprašanja, povezana s pripravo in sprejemom prostorskih aktov. Le tako je namreč mogoče zagotoviti učinkovito implementacijo zakona ter s tem tudi uresničiti vsa obvezna načela, med katerimi je potrebno še posebej izpostaviti načelo trajnostnega prostorskega razvoja. Slednje zahteva, da morata država in občina s prostorskim načrtovanjem omogočati takšno rabo prostora, ki ob dolgoročnem varovanju okolja, živali, ohranjanju narave in trajnostni rabi naravnih dobrin in drugih virov ter varstvu kulturne dediščine, upoštevanju javnih koristi in naravnih dobrin, omogoča zadovoljevanje potreb sedanje generacije ter ne ogroža zadovoljevanja potreb prihodnjih generacij. Zaradi navedenega je zakonito spreminjanje in sprejemanje prostorskih aktov še posebej pomembno, pri čemer ne sme biti kakršnihkoli tveganj – bodisi korupcijskih, bodisi tveganj za nezakonita oziroma neetična ravnanja – oziroma morajo biti ta ustrezno obvladana.

Do spreminjanj prostorskih aktov se je že večkrat opredelilo tudi Ustavno sodišče RS. Kot primer izpostavljamo odločbo Ustavnega sodišča RS št. U-I-7/09 z dne 5. marca 2009, kjer je bilo ugotovljeno, da »obvezna razlaga«, s katero občinski svet ne pojasnjuje svojega predpisa, temveč ga po vsebini spreminja oziroma dopolnjuje, ni obvezna razlaga, ampak dejanska sprememba vsebine predpisa. Iz odločbe izhaja, da je bila ob uveljavitvi določenega odloka na celotnem območju urejanja dopustna gradnja enonadstropnih stanovanjskih objektov, po obvezni razlagi pa se je določba odloka razumela tako, da je bila dopustna gradnja štirinadstropnih stanovanjskih objektov pod pogojem, da s tem soglaša občinski svet. S tako razlago se je po ugotovitvi Ustavnega sodišča RS stanovanjskim objektom spremenila etažnost za tri nadstropja. Pomen, kot izhaja iz obvezne razlage, torej ni bil mogoč, ne da bi razlagalec predrl zunanjo mejo, ki jo je določbi dal jezikovni pomen znakov. Te meje pa razlagalec ni smel prestopiti. Ker takšna razlaga

odloka o prostorskem ureditvenem planu ni bila sprejeta po postopku, ki ga za spremembo prostorskih izvedbenih aktov predpisuje 18. člen Zakona o prostorskem načrtovanju, je Ustavno sodišče RS odločilo, da je del odloka v neskladju z zakonom.

Ker so manjše spremembe prostorskih aktov potrebne in nujne, pri tem pa ni primerno, da so lokalne skupnosti »prisiljene« v ravnanja, kot je opisano v prejšnjem odstavku, je senat komisije vladi Vladi RS predlagal, da naj pristopi k čim prejšnji pripravi zakonodajne rešitve, ki bi v primeru manjših sprememb (kriteriji za manjše spremembe morajo biti vnaprej definirani in jasni) omogočile hitrejšo in enostavnejšo (a še vedno v največji možni meri transparentno) postopke, kar bi odpravilo tudi identificirana korupcijska tveganja.

Tveganja pri gradbeni inšpekciji

Največ pozornosti je na obravnavanem področju komisija lansko leto namenila delovanju gradbene inšpekcije oziroma korupcijskim tveganjem pri njenem delovanju s poudarkom na nedovoljenih gradnjah oziroma izvršbah. Zaradi teže primerov, ki jih obravnava, je komisija že lani poudarila, da je integriteta, kot pričakovano delovanje in odgovornost, tako pristojnega inšpektorata kot resnega ministrstva močno okrnjena, zaupanje ljudi in javnosti v učinkovitost pri preprečevanju in odpravljanju nedovoljenih oziroma črnih gradenj pa precej okrnjeno.

Podatki o izvajanju in učinkovitosti inšpekcijskih ukrepov kažejo, da so gradbeni inšpektorji v letu 2011 uvedli 688 izvršilnih postopkov prisilne odstranitve nedovoljeno zgrajenih objektov (rušitev). V postopku upravnih izvršb po drugi osebi je bilo v letu 2011 izvedenih 43 prisilnih odstranitvev objektov. Poročilo ugotavlja, da okrepitev opravljanja prisilnih odstranitvev nelegalnih gradenj v zadnjih letih pozitivno vpliva tudi na zavest posameznikov, ki nelegalne objekte odstranijo sami, hkrati pa, da se zmanjšuje število novih nelegalnih gradenj.

Po drugi strani podatki Varuha človekovih pravic (Varuh) kažejo, da je vedno več prijav in pobud, ki se nanašajo na problematiko inšpekcijskih postopkov s področja gradbeništva. Pobudniki so se na Varuha obračali predvsem zaradi dolgotrajnosti postopkov, nezadovoljstva z (ne)ukrepanjem inšpektorata, neizvrševanja inšpekcijskih odločb, neodgovarjanja inšpektorata na vloge in podobnim; gre za v bistvenem identične očitke in vprašanja, kot jih pridobiva komisija.

Predvsem je problematična ugotovitev Varuha, da inšpektorat nima evidentiranih oziroma označenih prioritarnih zadev, kar ne zagotavlja preglednosti. Zato je Varuh predlagal, naj organ poskrbi za njihovo ustrezno evidentiranje, saj bo le tako mogoče sprejeti argumente inšpektorata v zvezi s prioritarnimi obravnavami in bo vidna primerjava z dinamiko obravnave drugih zadev. Prav tako, kot omenja Varuh, inšpektorji nimajo enotnih meril za izrekanje preventivnih ukrepov za istovrstne nepravilnosti.

Najbolj kritičen pa je po oceni komisije podatek, ki ga je senatu komisije predstavila predstojnica gradbene inšpekcije, da je trenutno 4000 izvršljivih inšpekcijskih postopkov – torej takšnih, kjer bi se lahko že »ta trenutek« opravilo rušitev nelegalnih gradenj – organ pa lahko glede na finančno stanje izvede le približno 50 prisilnih rušitev letno (poudariti je treba, da je izvršitev seveda zadnji ukrep gradbenega inšpektorja, pred tem pa zavezanci tudi sami porušijo nelegalen objekt

KORUPCIJSKA TVEGANJA IN PROBLEMATIKA UREJANJA PROSTORA

– takih primerov je na letni ravni približno 400 do 500. Pri tem pa predstojnica sama ugotavlja tveganja pri vodenju inšpekcijskih oziroma izvršilnih postopkov (neenakopravna obravnava prijav, različnost ukrepov v enakih primerih, opustitev spremljanja rokov izvršljivosti odločb oziroma sklepov, neuvedba izvršilnega postopka kljub poteku roka in podobno).

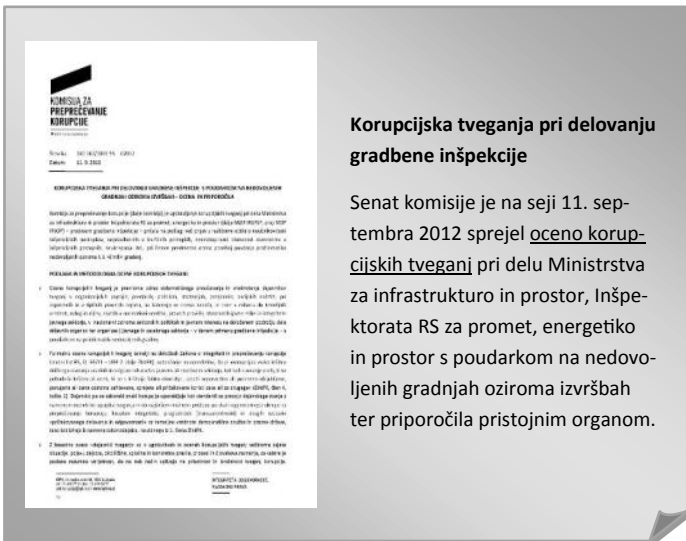
Komisija ugotavlja, da pri postopkih gradbene inšpekcije obstajajo visoka korupcijska tveganja, saj je brez preglednega, vnaprej določenega in transparentnega sistema identifikacije prioritet ter ob pomanjkljivem nadzoru nad delom inšpektorjev omogočena arbitrarnost pri vodenju postopkov in odločanju. Ta lahko vodi do neenakopravne obravnave inšpekcijskih zavezancev.

procesu odločanja in delovanja uporabljena v nasprotju z zakonom. Da se delo pogosto opravlja v nasprotju z zakonom, je ugotovil upravni inšpektor, pri čemer pa, kot rečeno, organ ne upošteva odredb inšpektorja, kar je za celostno predstavo oziroma ugled organa v javnosti še toliko bolj problematično in kritično.

Komisija prav tako poziva pristojna ministrstva in inšpekcijski svet, da v okviru svojih pristojnosti:

- čim prej vzpostavijo transparenten, preverljiv ter učinkovit notranji sistem odločanja v postopkih upravnih izvršb na področju urejanja okolja in prostora (posebej v primerih nedovoljenih gradenj);
- celovito ocenijo dejansko stanje učinkovitosti inšpekcij in ga ovrednotijo v razmerju do pravne ureditve, politike ter strategije inšpekcijskega podsistema družbenega nadzora;
- v sodelovanju z lokalnimi skupnostmi, zainteresiranimi strokovnimi združenji in nevladnimi organizacijami proučijo in v institucionalnem razmerju lokalne skupnosti–upravne enote–resorna ministrstva poiščejo možne rezerve za usklajeno skupno delovanje ter proaktiven pristop pri preprečevanju in obvladovanju nedovoljenih gradenj;
- pripravijo pravne podlage in poiščejo rešitve ter možnosti uporabe razpoložljivih (tehničnih) resursov znotraj širšega javnega sektorja, ki bi omogočili hitrejšo izvrševanje izvršljivih odločb;
- z medinstitucionalno usklajenim programom in akcijskim načrtom okrepijo skupno operativno delovanje in tudi na ta način gradbeni inšpekciji zagotovijo dodatne pogoje, da lahko pri odpravi posledic z rušenjem nedovoljenih gradenj deluje zakonito, učinkovito in pregledno, ob upoštevanju načel enakosti, predvidljivosti in sorazmernosti ukrepov, ter s tem pripomorejo h krepitvi učinkovitosti pravne države in zaupanja ljudi v javne institucije;
- v razmerju kriminalitetne in kaznovalne politike, generalne in specialne prevencije, prav tako proučijo možnosti za učinkovitejšo politiko preventivnega delovanja in sankcioniranja novih črnih gradenj, že ob sami zaznavi nameravane nedovoljene gradnje na zavarovanem območju pa tovrstne primere pretehtajo tudi v smislu obremenjevanja in uničenja okolja po 332. členu Kazenskega zakonika (KZ-1) ali protipravnega zavzetja nepremičnine po 338. členu KZ-1.

Po vsem zapisanem je možno ugotoviti, da so nadzorne institucije, tudi Varuh človekovih pravic RS in Komisija za preprečevanje korupcije na problematiko v zvezi z okoljem in prostorom opozarjale že pred časom, vendar je bil odziv tistih organov, ki imajo možnost uvajati spremembe, nezadosten. Spremembe na tako kompleksnem področju bi bilo potrebno uvajati sistemsko, ne pa parcialno in z gašenjem posameznih požarov, ki izbruhnejo po kakšnem medijskem razkritju in kljub temu, da več let opazujemo tlenje žerjavice, za katero je jasno, da bo prerasla v požar.

Glede na to, da uspe inšpektorat s sedanjimi finančnimi možnostmi izvršiti le okoli 50 rušenj letno, bo zgolj izvrševanje trenutnih 4000 izvršljivih odločb (brez pripada novih in ob upoštevanju, da lastniki sami ne bi porušili objektov) ob sedanjem načinu in hitrosti trajalo več 10 let. Ker je smisel urejanja prostora tudi v varovanju prostora kot dobrine, je sedanje stanje nedopustno, še posebej ob dejstvu, da je ozemlje kot dobrina v Sloveniji na razpolago v zelo omejenem obsegu. Glede na navedbe, ki jih je pridobila komisija, se nekateri investitorji odločajo za gradnje brez ustreznih dovoljenj, računajoč, da se bodo postopki za rušenje zavlekli do naslednje množične legalizacije (t. i. amnestije). Kot omenjeno zgoraj, komisija predlaga iskanje dodatnih rešitev (po zgledih iz tujine) za izvrševanje odločb, saj bo s tem povečano zaupanje v institucije pravne države (inšpektorat), okrepljeno načelo pravne varnosti na tem področju, prostor kot varovana dobrina pa bo aktivneje in uspešneje zaščiteno.

S tem v zvezi komisija izpostavlja problem (pre)nizke integritete celotnega inšpektorata, saj omenjeno ne sovпада s pričakovanim delovanjem institucije pri odpravljanju tveganj, da bi bila oblast, funkcija, pooblastilo ali druga pristojnost pri

Ugotovitve KPK v zadevi mariborski radarji

Ljubljana – Komisija za preprečevanje korupcije je na seji 26. marca 2013 sprejela ugotovitve o konkretnem primeru v zadevi javno-zasebnega partnerstva med Mestno občino Maribor in Iskro Sistemi, d.d.

V ugotovitvah je zapisala, da so odgovorne in uradne osebe MOM v konkretnem postopku ravnale v nasprotju z določbami Zakona o javnem naročanju (ZJN) in Zakona o javno-zasebnem partnerstvu (ZJZP). S kršitvijo dolžnega ravnanja so omogočile korist zasebnemu partnerju in izpolnile znake korupcije, kot jo opredeljuje 1. točka 4. člena Zakona o integriteti in preprečevanju korupcije. Prav tako so odgovorne osebe MOM sprejele pogodbeno obveznost plačevanja zasebnemu partnerju, ki je v nasprotju s pravno dopustnimi cilji oziroma namenom ZJZP, s čemer so ravnale v nasprotju s pričakovano integriteto (3. točka 4. člena ZIntPK). Predvideno je namreč, da se investicija in pričakovani dobiček zasebnega partnerja pridobi iz plačanih glob za pričakovane (množične) kršitve cestno-prometnih predpisov.

Komisija meni, da ob upoštevanju določb 6. in 7. člena ZJZP, ki določata namen tega zakona, ni možno (dopustno) javno-zasebno partnerstvo na področju kaznovanega prava in drugih področjih nadzora nad izvajanjem predpisov, saj sta si pri tem interesa javnega in zasebnega partnerja nasprotna – medtem ko je interes države oziroma lokalne skupnosti (javnega partnerja), da se predpisi čim bolj spoštujejo oziroma da je kršitev čim manj, je interes zasebnega partnerja v tem, da je kršitev čim več, saj to zanj pomeni večji dobiček.

Komisija bo kot varuh javnega interesa v sodelovanju z državnim pravobranilstvom nadaljevala s postopki uveljavljanja ničnosti omenjenega pogodbenega razmerja. Prav tako je komisija med postopkom del dokumentacije odstopila pristojnim organom odkrivanja in pregona zaradi suma storitve kaznivih dejanj in podala Državni revizijski komisiji pobudo za revizijo postopkov oddaje javnih naročil ter predlog za uvedbo postopka o prekršku.

Sprejeti dokument je skupaj z odgovorom obravnavane osebe objavljen na spletnih straneh komisije v rubriki Odločitve in mnenja komisije – Zaključne

ugotovitve.

Slovenija ponovno ocenjevana glede napredka pri izvajanju priporočil GRECO na področju transparentnosti financiranja političnih strank

Strasbourg – Predstavnica Komisije za preprečevanje korupcije je zastopala Republiko Slovenijo pri ponovnem ocenjevanju napredka na področju inkriminacij in zagotavljanja transparentnosti financiranja političnih strank.

V zadnjem poročilu marca 2013 je Slovenija GRECO ponovno opozoril na nujnost spremembe zakonodaje na področju financiranja političnih strank, torej Zakona o političnih strankah ter Zakona o volilni in referendumski kampanji – prav zaradi neurejenosti tega področja je že leta 2012 GRECO Slovenijo ocenil kot splošno nezadovoljivo glede izvajanja priporočil, saj od 13 ni uresničila niti enega priporočila. Skladno s to oceno je GRECO zaradi zagotovitve spoštovanja mednarodnih obveznosti, ki jih je Slovenija prevzela s pristopom k tej organizaciji 1. maja 1999, takrat pričel zoper Slovenijo izvajati sankcije in sedaj z nji mi nadaljuje.

Ker Vlada RS zadnjega poročila GRECO še ni obravnavala, to še ni javno oziroma objavljeno šele z njenim soglasjem – zainteresirani javnosti, ki spremlja področje transparentnosti financiranja političnih strank, pa je lahko že iz samega dejstva, da Državni zbor RS ni obravnaval in sprejel nobenega od omenjenih zakonodajnih predlogov, jasno, kakšna je bila ocena GRECO glede napredka RS tokrat.

Groupe d'Etats contre la corruption
Group of States against Corruption

Ob bok takšni nezainteresiranosti RS pri izpolnjevanju GRECO priporočil lahko uvrstimo prav tako še vedno neobravnavano poročilo za Slovenijo v okviru 4. ocenjevalnega kroga, ki ga je GRECO sprejel že sredi oktobra 2012, Vlada RS pa ga do sedaj še ni uvrstila na dnevni red njenih sej. Čeprav je rok za izvedbo priporočil pričel teči s sprejemom omenjenega poročila, torej že 19. oktobra 2012, je Slovenija edina od sedmih do sedaj obravnavanih držav članic v tem ocenjevalnem krogu, ki poročila še ni obravnavala in ga objavila.

Pri tem dodajamo, da je objava poročila, v katerem mednarodna organizacija, kot je GRECO, analizira in identificira določeno področje, ki je pomembno za učinkovit boj proti korupciji, pomembno orodje pri osveščanju javnosti o sistemskih pomanjkljivostih – najsi izhajajo iz zakonodajne ureditve ali praktičnega izvajanja – ki na določenem področju zavirajo učinkovit boj proti korupciji. Hkrati objava poročila prispeva k večji transparentnosti dela mednarodne organizacije, v okviru katere se države članice borijo proti korupciji, in tudi daje legitimnost njenemu delu, saj lahko javnost vseskozi spremlja učinkovitost delovanja te organizacije.

Predstavnica KPK izvoljena za članico Biroja GRECO

Strasbourg – Na zadnjem zasedanju GRECO marca 2013 je predstavnica Komisije za preprečevanje korupcije kandidirala za prosto mesto člana/ice Biroja GRECO in bila tudi izvoljena.

Biro sestavljajo predsednik in podpredsednik GRECO ter pet izvoljenih članov, ki jih države članice izvolijo izmed sebe. Naloga Biroja je predvsem priprava osnutka letnega načrta dela, osnutka letnega poročila o delu GRECO ter predloga finančnega načrta. Prav tako Biro Skupščini predlaga sestavo ocenjevalnih ekip ter izvedbo ocenjevalnih obiskov držav članic, pripravlja dnevni red zasedanj Skupščin GRECO in drugo.

Mandat članov Biroja je vezan na posamezno ocenjevalno obdobje, njegovi člani pa so lahko ponovno izvoljeni.

Posvet o vplivu korupcije na slovensko gospodarstvo

Ljubljana – 11. marca 2013 je v prostorih Gospodarske zbornice Slovenije (GZS) potekal posvet pod naslovom »Vpliv korupcije na slovensko gospodarstvo«. Dogodek sta organizirali Komisija za preprečevanje korupcije in GZS, in sicer pod pokroviteljstvom Veleposlaništva Združenega kraljestva Velike Britanije ter Severne Irske.

V uvodnih nagovorih so predsednik GZS Samo Hribar Milič, Nj. Eksc. Andrew Page, veleposlanik Združenega kraljestva Velike Britanije in Severne Irske, ter Goran Klemenčič, predsednik Komisije za preprečevanje korupcije, poudarili pomembnost transparentnosti in zagotavljanja ter spoštovanja pravne države tudi v gospodarstvu. Samo Hribar Milič je med drugim izpostavil, da je pravna država temelj tržnega gospodarstva in

da je šibka točka našega sistema implementacija zakonov, ki omogoča širjenje kulture nespoštovanja zakonodaje. Predsednik Komisije za preprečevanje korupcije Goran Klemenčič je slovensko tranzicijsko zgodbo opisal kot vzpostavljanje okolja, v katerem smo namesto ničelne tolerance vzpostavili sistem ničelnega tveganja – kjer torej izvajanje korupcijskih dejanj ni predstavljalo nikakršnega tveganja za izvajalca teh aktivnosti. Po besedah tretjega uvodnega govornika, Nj. Eksc. Andrewa Pagea, pa je splošno znano, da je korupcija danes prisotna po vsem svetu. Vendar je to, da se država odprto zaveda svojih pomanjkljivosti, dober znak za tuje vlagatelje, ki bodo v tako okolje pripravljene tudi investirati.

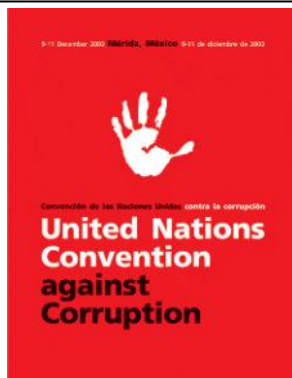
Dr. Marko Jaklič med svojo predstavitvijo o prevzemanju odgovornosti in kako naprej.

V nadaljevanju posveta sta bili predstavljeni dve pobudi za etično poslovanje v gospodarskem okolju Slovenije – Helena Brandner iz Iniciative Ethos je predstavila njihovo delovanje, Sonja Šmuc, izvršna direktorica Združenja Manager, pa pobudo združenja. Nato je dr. Urban Vehovar s Pedagoške fakultete Univerze na Primorskem kot sodelavec komisije predstavil izsledke raziskave o vplivu korupcije na kakovost slovenskega gospodarskega okolja, dr. Polona Domadenik zaključke raziskave o vplivu kadrovanja v nadzorne svete na produktivnost slovenskih podjetij, dr. Marko Jaklič pa v predstavitvi »Kdo je odgovoren in kako naprej?« ključne dejavnike odgovornosti za današnje stanje v slovenskem gospodarstvu.

Celotne predstavitve sodelujočih avtorjev so dostopne na [spletnih straneh komisije](#).

Republika Slovenija ocenjevana glede izvajanja Konvencije ZN proti korupciji (UNCAC)

Ljubljana – Z žrebom Republike Slovenije kot ocenjevane države in žrebom Latvije ter Džibutija kot držav ocenjevalk se je decembra 2012 uradno pričelo ocenjevanje Slovenije glede izvajanja poglavij III (Inkriminacije) ter IV (Mednarodno sodelovanje) konvencije

ZN na področju boja proti korupciji. V skladu s pravili postopka je Slovenija po izvedbi prve telefonske konference z obema državama ocenjevalkama ter sekretariatom UNODC (Urad ZN za droge in kriminal), ki nudi strokovno in administrativno podporo v postopku ocenjevanja, v začetku marca 2013 oddala samoocenjevalno poročilo, v katerem je pojasnila načine izvajanja določb obeh poglavij.

Državi ocenjevalki bosta svoja opažanja UNODC predvidoma posredovali v prihodnjem mesecu. Od njihove vsebine pa je odvisno, ali se bo postopek ocenjevanja zaradi razjasnitve morebitnih odprtih vprašanj nadaljeval z obiskom držav ocenjevalk ter predstavnikov sekretariata UNODC v Sloveniji.

Sicer gre za tretji krog ocenjevanja pod vodstvom UNODC, v okviru katerega Slovenija sodeluje pri ocenjevanju Kolumbije, o čemer smo poročali v prejšnji številki [KPK Vestnika](#).

KPK na posvetu o transparentnosti delovanja fundacij

Ljubljana – Na posvetu o transparentnosti delovanja fundacij, ki ga je v marcu 2013 organizirala ustanova Združenje slovenskih ustanov (ZSU), je predstavnica komisije predstavila vlogo KPK pri krepitvi transparentnosti delovanja organizacij. Ključni elementi, ki pomembneje prispevajo k večji transparentnosti organizacij in so bili v predstavitvi tudi izpostavljeni, so: objavljena letna poročila o delu, revizijska poročila, načrti dela, zaposleni, razkrita partnerstva organizacije ter vrednote organizacije in njenih zaposlenih.

Nekdanji župan Detroita obsojen zaradi korupcije

Detroit – Po petnajstih dneh zasedanja je v sredini marca 2013 porota nekdanjega župana Detroita Kwameja Kilpatricka spoznala za krivega 24 od 30 očitanih kaznivih dejanj, med drugim izsiljevanja, oderuštva in sprejemanja podkupnin.

Prav tako sta bila za kriva spoznana tudi njegov oče Bernard Kilpatrick in mestni gradbenec Bobby W. Ferguson.

Obtožnica, vložena leta 2010, je obdružene skupno bremenila 45 kaznivih dejanj, v petmesečnem sojenju pa je bilo zaslišanih okoli 80 prič. Tožilci so nekdanjemu županu med drugim očitali, da je z razpihovanjem strahu med gradbenimi izvajalci uspel preusmeriti oziroma dodeliti gradbena dela v skupni višini 84 milijonov dolarjev svojemu nekdanjemu sošolcu in kasneje mestnemu gradbenemu izvajalcu Bobbyu W. Fergusonu, s katerim sta si nato razdelila provizije. Nekdanjega župana so obtožili tudi nezakonite uporabe neprofitnih sredstev in državnih subvencij za lastne potrebe in mu očitali, da je mestno hišo spremenil v »Kilpatrick Incorporated«, denar meščanov pa dojemal kot lastna sredstva, ki jih je skupaj z družino porabil za bogatenje. Med drugim so preiskovalci davčne uprave ugotovili, da je Kilpatrick v letih svojega mandata od 2002 do 2008 porabil kar 840.000,00 dolarjev več, kot je v omenjenem obdobju zaslužil.

Kilpatricku in Fergusonu zdaj zaradi kršitve Zakona o izsiljevalskih in korupcijskih združbah (Racketeer Influenced and Corrupt Organizations Act) grozi do 20 let zaporne kazni. Več o poteku postopka si lahko preberete v novici na [spletnih straneh komisije](#).

Viri: New York Times, Huffington Post, NBC News, Washington Post, CNN

NAPOVEDNIK

- 1. Od 9. aprila 2013, Središče ob Dravi – v prostorih Osnovne šole Središče ob Dravi bodo razstavljeni izdelki ustvarjalnega natečaja Komisije za preprečevanje korupcije »Povej z majico«.
- 2. 10. april 2013, Ljubljana – Komisijo za preprečevanje korupcije bo obiskala tunizijska delegacija predstavnikov preiskovalnih in protikorupcijskih organov ter predstavnikov nevladnih organizacij.
- 3. 22.–25. april 2013 – v Ljubljani bo v okviru projekta EACT (trilateralni protikorupcijski projekt Slovenije, Avstrije in Slovaške) potekala 4. mednarodna delavnica delovne skupine Preventiva. Posvečena bo programom osveščanja in izobraževanja otrok na področju boja proti korupciji.

KOMISIJA V ŠTEVILKAH

Posledica transparentnega delovanja vsakega organa je odgovorno ravnanje. Del transparentnosti je pregled dela skozi številke. Ker je transparentnost eno izmed vodil Komisije za preprečevanje korupcije in standard, ki ga zagovarjamo kot univerzalno načelo javnega sektorja, v KPK Vestniku objavljamo mesečno osvežene podatke o naših aktivnostih.

Spodnji podatki predstavljajo aktivnosti komisije v letu 2013.

Prijave

Število prejetih prijav	347
Število rešenih prijav	161

Pravna mnenja, pojasnila in odgovori

Področje nasprotja interesov	39
Področje nezdržljivosti funkcij	27
Področje omejitev poslovanja	28
Področje premoženjskega stanja	127
Področje lobiranja	4
Področje načrtov integritete	323
Področje protikorupcijske klavzule	16
Skupaj izdanih pojasnil	564

Področje nezdržljivosti funkcij

Število opozoril funkcionarjem glede nezdržljivosti funkcij	0
Število odločb poklicnim funkcionarjem za opravljanje dodatne pridobitne dejavnosti	1

Področje integritete

Število celovito pregledanih in ocenjenih načrtov integritete	782
---	-----

Izvedena izobraževanja in usposabljanja za javni sektor

Število izvedenih usposabljanj	16
Število udeležencev usposabljanj	679

Področje protikorupcijske klavzule

Število izdanih dovoljenj za izvzetje iz dolžnosti vključitve protikorupcijske klavzule v pogodbe	0
---	---

Prekrškovni postopki zoper fizične osebe, pravne osebe in odgovorne osebe pravnih oseb (2013)

Število uvedenih prekrškovnih postopkov/ukrepov	57
Število pravnomočno zaključenih postopkov/ukrepov	2

KOLENDAR OBVEZNOSTI

SPROTNE OBVEZNOSTI

- Seznam daril** – Državni in drugi organi ter organizacije, ki so dolžne voditi sezname daril, kopije teh seznamov za preteklo leto posredujejo komisiji do 31. marca tekočega leta.
- Prijava premoženjskega stanja** – takoj, najpozneje pa v enem mesecu po nastopu in prenehanju funkcije ali dela. Dolžnost poročanja o premoženjskem stanju velja še leto dni po prenehanju funkcije ali dela.
- Poročanje lobirancev o lobističnem stiku z registriranimi ali neregistriranimi lobistom** – v roku treh dni svojemu predstojniku in komisiji. Poleg tega komisiji v roku 10 dni o prepovedanih ravnanjih lobista.
- Poročanje o omejitvah poslovanja** – funkcionarji organu, v katerem opravljajo funkcijo, v enem mesecu po nastopu, nato pa najkasneje v 8 dneh po vsaki spremembi; organ komisiji posreduje podatke najkasneje v 15 dneh od njihovega prejema.
- Poročanje o nezdržljivosti funkcij** – funkcionar mora najpozneje v 30 dneh po izvolitvi ali imenovanju prenehati opravljati dejavnost oziroma funkcijo, ki je nezdržljiva z njegovo novo funkcijo.
- Poročanje o nasprotju interesov** – takoj pisno obvestiti svojega predstojnika oziroma komisijo, če ni predstojnika. Ob tem je potrebno prenehati z delom v zadevi, kjer je prišlo do nasprotja interesov – razen če bi bilo nevarno odlašati.

Podrobnejše informacije o rokih in obveznostih zavezancev po ZIntPK so dostopne na spletnih straneh Komisije za preprečevanje korupcije.

KPK Vestnik Komisije za preprečevanje korupcije je licenciran pod licenco Creative Commons priznanje avtorstva 2.5 Slovenija.

Ustvarjen je na podlagi dela, dostopnega na www.kpk-rs.si. Dodatna dovoljenja, ki jih ne obsega ta licenca, so dostopna na anti.korupcija@kpk-rs.si.